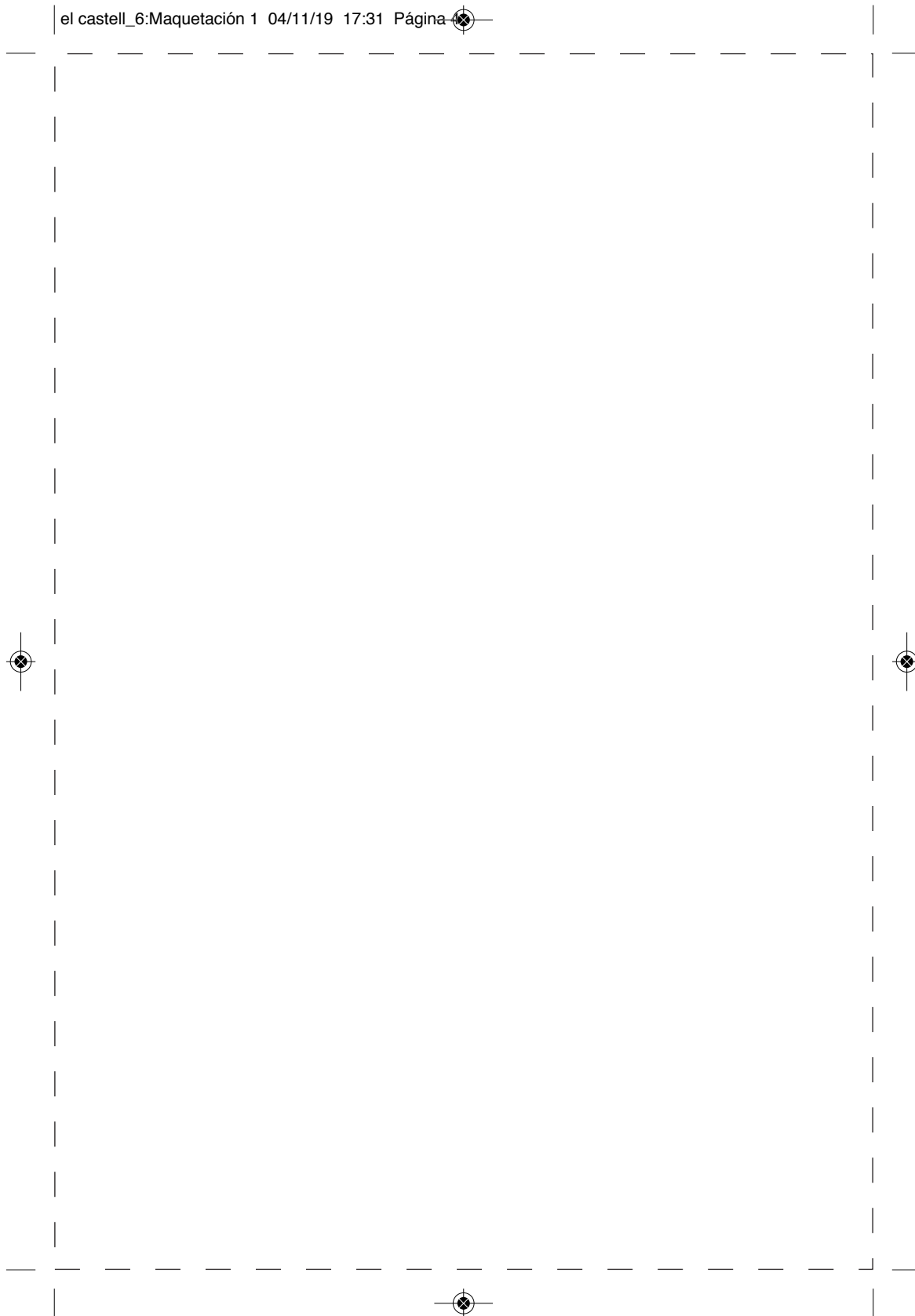

Franz Kafka

El castell

Traduït de l'alemany
per Joan Ferrarons

CLUB EDITOR
BARCELONA

I

ARRIBADA

Era tard al vespre quan K. va arribar. El poble estava cobert de neu. El turó del castell no es veia per enlloc, l'envoltaven la boira i la tenebra, ni la més tènue claror indicava el gran castell. K. es va quedar una bona estona al pont de fusta que duia de la carretera al poble amb la vista alçada a un buit aparent.

Llavors se'n va anar a buscar allotjament; a la fonda encara hi havia gent desperta, l'hostaler —sorpès i torbat per un hoste tan tardà— va dir que no quedaven habitacions, però que podia dormir al menjador, en una màrfega, K. s'hi avingué. Encara hi havia un grapat de pagesos bevent cervesa, però no tenia ganes d'enraonar amb ningú, ell mateix s'abastà la màrfega del sostremort i s'ajaçà vora l'estufa. S'hi estava calent, els pagesos no deien res, encara els espià un xic amb ulls cansats, però de seguida s'adormí.

Poc després, tanmateix, el van despertar. Al seu costat hi havia l'hostaler i un home jove, vestit de ciutat, amb cara

d'actor, ulls petits, celles poblades. Els pagesos encara hi eren, alguns havien girat les cadires per mirar-s'ho i sentir-ho millor. El jove es disculpà amb molta cortesia per haver despertat K., es presentà com el fill del governador del castell i digué:

—Aquest poble pertany al castell, tothom que viu o fa nit aquí és com si visqués o fes nit al castell. I això no és permès sense l'autorització comtal. Vostè no té aquesta autorització o almenys no l'ha mostrada.

K., que s'havia mig incorporat i s'havia fet la clenxa, ara es mirava la gent des del jaç i digué:

—¿En quin poble he anat a raure? ¿Que hi ha un castell, aquí?

—Certament —va dir a poc a poc el jove, mentre més d'un sacsejava el cap—, el castell del comte de Westwest.

—¿I cal una autorització per passar la nit aquí? —va preguntar K. com per assegurar-se que no havia somiat les paraules que acabava de sentir.

—Cal tenir una autorització —va ser la resposta. El jove va allargar el braç cap a l'hostaler i la clientela i, fent befa de K., va preguntar:— ¿O és que potser no cal cap autorització?

—Si és així, hauré d'aconseguir l'autorització —va dir K. entre badalls i traient-se la manta del damunt per aixecar-se.

—¿I de qui la pensa obtenir? —va preguntar el jove.

—Doncs del senyor comte —va contestar K.—, no em queda més remei.

—¿Ara vol demanar l'autorització al senyor comte? ¿A mitjanit? —va exclamar el jove fent una passa enrere.

—¿Que no es pot? —va preguntar K. amb indiferència—. Llavors, ¿per què m'ha despertat?

Ara sí que el jove va perdre els estreps:

—Quines maneres! Ni que fos un rodamón! —va cridar—. Exigeixo un respecte a l'autoritat comtal! Si l'he despertat, era per dir-li que ha d'abandonar el comtat immediatament.

—Ja n'hi ha prou d'aquest color —va dir K. amb una veu remarcablement fluixa. Es va tornar a estirar i es va tapar amb la manta—. Em sembla, jove, que n'està fent un gra massa. Demà ja parlarem del seu comportament. Tant l'hostaler com els altres senyors en són testimonis, en la mesura que me'n calguin. I deixi'm dir una altra cosa: sóc l'agrimensor que el comte ha fet venir. Els meus ajudants arribaran demà amb carruatge i em duran els aparells. Jo no em volia perdre la caminada per la neu, però malauradament m'he extraviat un parell de cops i per això he arribat tan tard. Que era massa tard per anunciar-me al castell ja hi he caigut abans que vingués vostè a allisonar-me. És per això que m'he donat per satisfet amb aquest allotjament que vostè ha tingut la gentilesa, per no dir una altra cosa, de destorbar. I no li penso donar més explicacions. Bona nit, senyors. —I K. es va girar cap a l'estufa.

—¿Agrimensor? —va sentir que preguntava algú amb veu de dubte a la seva esquena, després es va fer un silenci general. Amb tot, el jove no trigà a asserenar-se i, prou fluix perquè es veiés que tenia en compte el son de K., però prou fort perquè el pogués sentir, va dir:

—Telefonaré i ho preguntaré.

¿Com? ¿Aquesta fonda de poble tenia telèfon? Sí que estaven ben equipats. Aquest detall sorprengué K., però en general es pot dir que s'ho esperava. Va resultar que el telèfon estava instal·lat pràcticament sobre el seu cap, de tan adormit no se n'havia adonat. Per bona voluntat que hi posés, si el jove volia trucar, hauria de destorbar el son de K., la qüestió era si K. ho havia de permetre, va decidir que sí. O sigui que tampoc no tenia gaire sentit fer veure que dormia i per això es va tornar a posar panxa enlaire. Va veure com els pagesos s'ajuntaven amb posat esquerp per enraonar, l'arribada d'un agrimensor no era pas poca cosa. La porta de la cuina s'havia obert, l'enorme figura de l'hostalera era al llindar, emplenant tot el marc, l'hostaler se n'hi va anar de puntetes per posar-la al corrent. I llavors va començar la conversa telefònica. El governador dormia, però un sots governador, un dels sots governadors, un tal senyor Fritz sí que hi era. El jove, que s'anuncià amb el nom de Schwarzer, explicà com havia trobat K., un home que passava de la trentena, tot mal girbat, dormint com si res damunt d'una màrfega amb una motxilleta per coixí i un bastó nuós al costat. Com és natural, n'havia sospitat i, atès que l'hostaler havia negligit el seu deure, ell, Schwarzer, s'havia vist obligat a investigar l'assumpte. La despertada i la deguda amenaça d'expulsar-lo del comtat havien irritat K., potser amb raó, com s'havia vist després, donat que afirmava ser l'agrimensor que el senyor comte havia fet venir. Naturalment, s'imposava com a mínim el deure formal de comprovar aquesta afirmació i és per això que Schwarzer pregava al senyor Fritz que contactés l'Oficina Central per esbrinar si realment s'esperava un agrimensor i que li telefonés tot seguit la resposta.

Es va fer silenci, a l'altra banda Fritz anà a informar-se i a aquesta banda esperaven la resposta. K. es va quedar com estava, no es va girar més, no semblava gens encuriosit i tenia la mirada distreta. Les paraules de Schwarzer, mescla de dolenteria i precaució, li permeteren fer-se una idea de la formació en certa mesura diplomàtica que es dispensava fins i tot a la gent menuda del castell com Schwarzer. I tampoc no anaven curts de zel: l'Oficina Central era oberta de nit. I no devia trigar gaire a contestar, perquè de seguida va trucar Fritz. La informació devia ser molt succinta, perquè Schwarzer va penjar amb un cop rabiós.

—Ja m'ho pensava! —va cridar—, ni rastre de cap agrimensor. No és més que un vagabund mentider, o segurament una cosa pitjor.

Per un moment K. va pensar que tothom (Schwarzer, els pagesos, l'hostaler i l'hostalera) se li tiraria al damunt, i per tal d'atenuar el primer assalt es va arraulir sota la manta, però aleshores el telèfon tornà a sonar, a K. li semblà que especialment fort, i tragué el cap de sota la manta. Malgrat que era improbable que fos per K. altra vegada, tothom es quedà on era mentre Schwarzer anava a l'aparell. Va escoltar llargues explicacions i en acabat va dir fluixet:

—¿Llavors és un error? Doncs em resulta força incòmode. ¿El cap d'oficina ha telefonat en persona? Insòlit, insòlit. ¿I ara com l'hi explico al senyor agrimensor?*

K. va afinar l'oïda. El castell, doncs, l'havia nomenat agrimensor. D'una banda, això podia ser un inconvenient,

* Un passatge eliminat del manuscrit mostra K. agafant el bastó per aterrir els pagesos. (N. del T.)

perquè volia dir que al castell sabien tot el que els calia saber sobre ell, que havien sospesat les diferències de poder i havien acceptat l'envit amb un somriure. De l'altra, però, li semblava un avantatge, perquè quedava provat que se'l menystenien, de manera que tindria més llibertats de les esperades. I si algú es pensava que l'espantarien reconeixent el seu ofici amb aquella superioritat d'esperit, s'errava de mig a mig; el va recórrer una esgarripança, però això era tot.

Schwarzer s'acostà a K. amb tímidesa, però ell li féu un gest perquè se n'anés; K. no va voler traslladar-se a l'habitació de l'hostaler, on el volien fer anar, però sí que va acceptar un xopet que l'hostaler li va oferir per dormir millor, així com la gresala, el sabó i la tovallola que li va dur l'hostalera, i no li va caldre demanar si el podien deixar sol, perquè tothom s'afanyà a sortir sense mirar-lo, per por de ser reconeguts l'endemà. Van apagar el llum i finalment va tenir tranquil·litat. Va dormir com un soc fins l'endemà al matí, amb prou feines si el van molestar un parell de vegades les corredisses de les rates.

Havent esmorzat —un àpat que segons l'hostaler corria a compte del castell, com tota l'estança—, K. volgué anar de dret al poble. Però com que l'hostaler, amb qui, recordant el seu comportament de la nit anterior, només havia canviat les paraules imprescindibles, no parava de mirar-lo demanant-li alguna cosa en silenci, K. se n'apiadà i li oferí de seure una estoneta amb ell.

—Encara no conec el comte —va dir K.—. He sentit dir que paga bé la bona feina. ¿És veritat? Quan un viatja tan lluny com jo, deixant enrere la dona i la criatura, no vol pas tornar amb les mans buides.

—Això rai, senyor. Mai no he sentit que algú es queixés de ser mal pagat.

—Bé —va replicar K.—, jo no sóc tímid de mena i a un comte li puc dir el que penso, és clar que sempre és millor si no cal discutir amb l'amo.

L'hostaler seia davant de K. a la punta de l'ampit de la finestra, sense atrevir-se a posar-se més còmode, i fitava K. amb aquells ulls grossos, marrons i temorencs que tenia. Si primer s'havia assegut a tocar de K., ara semblava que volgués arrencar a córrer. ¿Temia que l'interrogués a propòsit del comte? ¿O potser es malfiava del "senyor" per qui prenia K.? K. l'havia de distreure. Va mirar el rellotge i va dir:

—Aviat arribaran els meus ajudants. ¿Es podrien hostatjar aquí?

—Ben segur, senyor —va fer ell—, ¿però que no s'allotjaran amb tu al castell?

¿Tan poc li costava prescindir d'hostes, especialment de K., que ja l'enviava de dret al castell?

—Encara no n'estic segur —va dir K.—. Primer de tot haig d'esbrinar quina feina em donaran. Si haig de treballar aquí baix, per exemple, llavors el més lògic serà que visqui a baix. També em fa por que no em convingui la vida de dalt al castell. Sempre he volgut tenir llibertat.

—Tu no el coneixes, el castell —va dir l'hostaler amb un fil de veu.

—Certament —va dir K.—, no l'hauria de jutjar prematurament. El cert és que, d'entrada, no sé res del castell, llevat que han sabut triar l'agrimensor adequat. Però potser em serà propici en altres coses, també.

K. s'aixecà per tal d'alliberar l'hostaler, que es mossegava els llavis amb ànsia. No era fàcil guanyar-se la confiança d'aquest home.

Quan sortia, K. parà esment en un retrat que hi havia penjat a la paret dins un marc fosc. Del jaç estant ja s'hi havia fixat, però era massa lluny per distingir-ne els detalls i li havia semblat com si haguessin tret la imatge del marc i només se'n pogués veure la contratapa fosca. Tanmateix sí que hi havia una imatge, ara ho veia, el retrat de mig cos d'un home que rondava la cinquantena. Tenia el cap tan acotat al pit que amb prou feines se li veien els ulls, una postura probablement deguda al pes del front alt així com del nas de ganxo. A la part inferior del retrat destacava la barba espessa, premuda entre el mentó i la pitrera. Tenia la mà esquerra oberta enmig d'aquella tofa de pèls, però no arribava a alçar el cap.

—¿Qui és? —va preguntar sense girar-se—. ¿És el comte?

—No pas —va contestar l'hostaler—, és el governador.

—Doncs fa prou goig, el governador del vostre castell, ja ho crec —va dir K.—. Llàstima que tingui un fill tan mal educat.

—I ara —va fer l'hostaler, estirant un xic K. per poder-hi parlar a cau d'orella—, Schwarzer va exagerar una mica anit passada. Son pare només és un sotsgovernador, i encara dels últims.

En aquell instant a K. li va fer l'efecte que enraonava amb una criatura.

—Quin bandarria! —va exclamar amb una rialla, però l'hostaler no va riure, sinó que va dir:

—Son pare també és poderós.

—Vaja! —va fer K.—. Vostè pren tothom per poderós. ¿Jo també li'n semblo?

—Tu —va dir tímid però franc— no me'n sembles pas, de poderós.

—Veig que és observador i hi entén prou —va dir K.—. En confiança, realment no sóc poderós. Per tant, no dec tenir menys respecte que vostè davant dels poderosos, amb la diferència que jo no sóc tan sincer i que de vegades no ho vull admetre.

K. li donà un parell de copets a la galta per consolar-lo i mirar de guanyar-se'l. Ara fins i tot esbossava un somriure. Era ben jove, de cara suau i desbarbada. ¿Com era que s'havia ajuntat amb aquella dona grassa i revellida que es veia treballar a la cuina pel finestró, amb els braços fent ansa? K. no volia atabalar més l'hostaler per por de foragitar aquell somris que tant li havia costat d'aconseguir, es va limitar a fer-li un gest perquè obrís la porta i va sortir a aquell matí d'hivern tan bonic.

Ara sí que veia la silueta alta del castell contra l'aire net, perfilada per la fina capa de neu que ho cobria tot resseguint-ne les formes. A dalt del turó, per cert, semblava que hi hagués força menys neu que aquí al poble, on K. avançava amb tantes penes i treballs com ahir a la carretera. Aquí la neu arribava fins a les finestres de les cases i pesava damunt les teulades baixes, mentre que a dalt del turó tot despuntava amb llibertat i lleugeresa, o si més no en feia l'efecte de baix estant.

En conjunt, vist des de lluny, el castell feia justícia a les expectatives de K. No era ni un antic castell medieval, ni un

edifici sumptuós i modern, sinó un vast conjunt format per tot d'edificis molt junts, pocs dels quals tenien segona planta; si no haguéssiu sabut que era un castell, l'hauríeu pres per una ciutat petita. K. només hi veia una torre, però no sabia dir si pertanyia a una casa o a una església. Estols de cornelles hi volaven al voltant.

Amb els ulls fits en el castell, K. continuà caminant, no tenia altra preocupació. Però a mesura que s'hi acostava, el castell el decebia, no era més que una mísera viletxa formada per cases provincianes, només en destacava que tot era de pedra, si bé la pintura feia temps que se n'havia després i la pedra s'escrostonava a ulls veients. K. recordà fugaçment la seva vila natal, que no desmereixia gaire comparada amb aquell suposat castell, si K. només l'hagués volgut visitar no hauria valgut la pena fer tant de camí i hauria estat més assenyat tornar-se'n a la seva contrada, que tant de temps feia que no visitava. En pensaments va comparar el campanar de l'església de la seva vila natal amb la torre d'aquí dalt. Aquell campanar dret i resolt s'aprimava a mesura que s'alçava i estava coronat per un teulat vermell, era un edifici terrenal —¿què es pot construir, si no?— però amb una fita superior a la munió de cases i amb una expressió més clara que la dels grisos dies feiners. La torre d'aquí dalt —l'única que se'n veia—, que ben mirat era la torre d'una casa particular, potser de l'edifici principal del castell, era una construcció rodona i uniforme, en part coberta d'una heura benèvola, amb finestres petites que ara brillaven al sol amb un aspecte fantàstic i coronada per una mena de barbacana de merlets esquerdats, irregulars i insegurs, com si els hagués dibuixats la mà temorenca o matussera

d'una criatura, retallats contra el cel blau. Era com si un habitant malenconiós, un savi just, s'hagués tancat a l'habitació més apartada de la casa, n'hagués obert el sostre i s'hagués alçat per mostrar-se al món.

K. es tornà a quedar palplantat en silenci, com si aquesta postura i aquest silenci reforcessin el seu judici. Però alguna cosa el va distreure. Darrere l'església del poble, al costat de la qual s'havia aturat —en realitat era una capella, ampliada com si fos un graner per donar cabuda als feligresos—, hi havia l'escola. Un edifici baix i allargat, curiosa unió de trets provisionals amb altres de prou antics, al fons d'un jardí enreixat convertit en camp de neu. Ara en sortien els nens acompanyats del mestre. S'amuntegaven al seu voltant, tots els ulls se'l miraven, xerrotejaven sense parar, i d'aquesta xerrameca K. no n'entenia ni mitja paraula. El mestre, un home jove i menut, estret d'espatlles, molt dret però sense que resultés ridícul, s'havia estat mirant K. de lluny; el cert és que, fora dels nens, K. era l'única persona visible a una llegua a la rodona. Sent foraster, K. saludà primer, i més tractant-se d'un homenet amb aires de comandant:

—Bon dia, senyor mestre.

La mainada va callar de cop, i al mestre li degué plaure el silenci sobtat que anticipava les seves paraules.

—¿Us mireu el castell? —preguntà amb més calma de la que K. s'esperava, però amb un to de desaprovació.

—Sí —va dir K.—, sóc foraster, tot just anit vaig arribar.

—¿No us agrada el castell? —preguntà el mestre a l'acte.

—¿Com? —replicà K., un xic sorprès, i repetí la pregunta suavitzant-ne la forma—. ¿Que si m'agrada el castell? ¿Per què doneu per fet que no m'agrada?

—A cap foraster no li agrada —va dir el mestre.

Per no ficar la pota, K. va canviar de tema:

—¿Que coneixeu el comte?

—No pas.

El mestre anava a girar-se, però K. no es va rendir i li va tornar a preguntar:

—¿Com? ¿Així no coneixeu el comte?

—¿Com voleu que el conegui? —va dir el mestre fluixet, i, en francès, va afegir més fort:— Tingueu en consideració la presència de nens innocents.

—¿Us podria visitar un dia d'aquests, senyor mestre? —es veié amb dret de preguntar K.—. Em quedaré aquí una temporada i ja m'hi sento un xic abandonat. Amb els pagesos no m'hi faré i al castell, segurament, tampoc.

—Entre els pagesos i el castell no hi ha cap diferència —va dir el mestre.

—Potser no —va dir K.—, però això no canvia en res la meva situació. ¿Que us podria venir a veure?

—Visc al carrer dels Cignes, a cal carnisser.

Era més aviat una notificació del domicili que no pas una invitació, però K. va dir:

—Va bé, us vindré a veure.

El mestre assentí i s'allunyà amb aquella munió de quitxalla, que s'havia posat a xisclar altra vegada. Aviat van desaparèixer per un carreró molt rost. K. es va quedar distret, encaparrat per aquella conversa. Era la primera vegada que se sentia cansat de debò d'ençà que havia arribat. El llarg

camí que l'havia dut fins aquí semblava que no l'hagués afectat gens —amb quina tranquil·litat havia caminat dies i dies, pas a pas!—, mentre que ara es feien sentir les conseqüències d'aquell esforç demesiàt, segurament inoportú. Sentia unes ganes irreprimibles de fer noves coneixences, però cada nova coneixença el cansava encara més. En el seu estat, si s'obligava a allargar el passeig almenys fins a l'entrada del castell, ja hauria fet prou.

Es tornà a posar en marxa, però el camí era llarg. I és que el carrer, el carrer major del poble, no duia pas al turó del castell, sinó que hi passava a prop, abans de girar en un moment donat, com fet expressament, sense apropar-s'hi ni allunyar-se'n. K. esperava que el carrer finalment trenqués cap al castell i era només per aquesta esperança que continuava caminant; el cansament el guardava de canviar de carrer, també el sorprenia la llargada del poble, que no s'acabava mai, les casetes i les finestres gebrades i la neu no tenien fi ni compte, per enlloc no es veia ni una ànima... Finalment es va desdir d'aquell carrer obstinat i es va ficar per un carreró estret, cobert d'encara més neu, aixecar els peus de terra era una feinada, va començar a suar i de cop es va quedar clavat i no va poder seguir.

En realitat no estava sol. A dreta i esquerra hi havia cases de fusta. Va fer una bola de neu i la va llançar contra una finestra. A l'acte es va obrir la porta —la primera porta que s'obria en tot el camí pel poble— i va aparèixer la figura amable però neulida d'un pagès vell, amb una geca de pell i el cap tombat a una banda.

—¿Em podria resguardar un moment a casa vostra?
—va preguntar K.—. Estic esgotat.

No va sentir què deia el vell, però va agrair que tragué un tauló i l'estengués cap a ell, així se salvà de la neu i amb un parell de passos fou a la peça principal.

La sala era gran i ombriva. D'entrada, el nouvingut no veia res de res. K. va ensopegar amb un cossi, la mà d'una dona el va agafar. A un cantó sentia nens fent cridòria. A un altre cantó un munt de vapor tornava la penombra en tenebra. K. es trobava com en un núvol.

—Però si va begut! —va dir algú.

—¿Qui sou vós? —va cridar una veu autoritària, i adreçant-se al vell:— ¿Per què l'has fet passar? ¿Vols dir que podem deixar entrar tothom que s'arrossegui pels carrers?

—Sóc l'agrimensor del comte —va dir K. mirant de justificar-se davant d'aquella gent encara invisible.

—Ah, és l'agrimensor —va dir una veu de dona. Llavors es va fer silenci.

—¿Sabeu qui sóc? —va preguntar K.

—Certament —va dir la mateixa veu eixuta. Saber qui era K. no semblava despertar la simpatia d'aquelles persones.

Per fi es dissipà el fumerri i de mica en mica K. es pogué orientar. Devia ser dia de rentada general. A prop de la porta s'hi feia la bugada. El vapor venia del cantó esquerre, on dos homes es banyaven en una tina de fusta plena d'aigua fumejant. K. no havia vist mai una tina tan gran, feia ben bé la mida de dos llits. Però el més sorprenent, sense que es pogués dir què era exactament que sorprenia, era al cantó dret. Per una gran lluernia, l'única a la paret del fons, entrava una llum tènue i nevosa, segurament del pati, que donava una lluïssor com de seda al vestit d'una dona que jeia cansada

en una cadira alta. Aguantava un nadó al pit. Al seu voltant jugaven uns quants vailets, vailets de pagès, pel que es veia, però ella no hi lligava pas, és clar que la malaltia i el cansament tornen delicats fins i tot els pagesos.

—Seieu! —va dir un dels homes, barbut i amb la boca oberta que esbufegava sota el bigoti. De la tina estant va assenyalar, cosa curiosa de veure, una arca, i amb aquest gest deixà la cara de K. tota esquixada d'aigua calenta. A l'arca ja hi seia, desesmat, el vell que havia obert la porta. K. va agrair poder-se asseure. Ara ningú no es preocupà més d'ell. La dona del cossi, rossa, amb la ufanor de la joventut, cantava fluixet bo i treballant. Els homes que es banyaven feien xipoll i donaven voltes, la mainada s'hi volia acostar, però els grans esquixos, que tampoc no perdonaven K., els mantenien a ratlla. La dona de la butaca estava com inerta, ni tan sols abaixava la vista a la criatura que tenia al pit, sinó que mirava cap a un indret indeterminat.

K. se la devia haver mirada una bona estona, aquella imatge invariable, bonica i trista, abans d'adormir-se, perquè quan el va cridar una veu forta que el despertà amb un ensurt, tenia el cap repenjat a l'espatlla del vell del costat. Els homes havien acabat de banyar-se i ara era el torn dels nens, que es bellugaven per la tina sota la vigilància de la dona rossa. Els homes, doncs, s'havien vestit i eren davant de K. Es veia que el barbut i cridaner era el menys important de tots dos. L'altre, no més alt que el barbut i amb una barba molt menys abundant, era un home tranquil, dels que pensen a poc a poc, ample de cos i de cara, capjup.

—Senyor agrimensor —va dir—, aquí no us hi podeu quedar. Disculpeu la descortesia.

—No m'hi volia pas quedar —va dir K.—, només reposar-hi una estona. Ja ho he fet i ara me n'aniré.

—Segurament us sobta la poca hospitalitat —va dir l'home—, però és que aquí no és costum ser hospitalari. No ens fan cap falta els convidats.

Un xic refet pel son i també més orelladret que abans, K. s'alegrà de la franquesa. Es bellugava amb més llibertat, recolzava el bastó ara aquí ara allà i s'atansà a la dona de la butaca. Era, tot sigui dit, el més alt de la sala.

—Ben cert —va fer K.—, ¿per què n'hauríeu de menester? Però de tant en tant sí que en fa falta un, com ara jo, que sóc agrimensor.

—Jo no en sé res —va dir l'home a poc a poc—. Si us han cridat és que deveu fer falta. Però això és una excepció. Nosaltres, la gent menuda, seguim la regla, no us ho heu de prendre malament.

—No, no —va dir K.—, només us puc donar les gràcies, a vós i a tota la resta.

Per a sorpresa de tothom, K. es girà pràcticament d'un salt i es plantà davant de la dona, que se'l mirà amb uns ulls blaus i cansats. Duia un mocador de seda transparent que li arribava a mig front. El nadó dormia al seu pit.

—¿Qui ets, tu?

—Una noia del castell —va dir ella amb un gest de rebuig, que no es podia dir si s'adreçava a K. o a la seva pròpia resposta.

Tot això només durà un instant, K. ja tenia un home a cada costat que l'empenyia a la porta en silenci però amb tota la força, com si no tinguessin cap altra manera de fer-se entendre. Alguna cosa de tot això alegrava el vell, que pi-

cava de mans. La bugadera també reia al costat de la mainada, que aixecava uns brams de mil dimonis.

Al cap de no res K. es trobava al carreró, els homes el vigilaven des del llindar de la porta, tornava a nevar, tot i que el dia semblava més clar. El barbut proferí un crit impacient:

—¿On voleu anar? Per aquí arribareu al castell i per aquí, al poble.

K. no li contestà, sinó que s'adreçà a l'altre, que, malgrat un aire de superioritat, li semblava de més bon tracte:

—¿Qui sou vós? ¿A qui haig d'agrair la meva estada?

—Em dic Lasemann, sóc mestre adober —respongué—, però les gràcies no cal que les doneu a ningú.

—Entesos —va dir K.—, potser ens tornarem a veure.

—No ho crec pas —va fer l'home.

En aquest instant el barbut va cridar amb la mà enlaire:

—Bon dia, Artur! Bon dia, Jeremias!

K. es va girar. O sigui que en aquest poble hi havia més gent als carrers. De la banda del castell venien dos joves d'estatura mitjana, tots dos escardalencs, amb la roba ajustada, molt semblants de cara, amb un masclet d'una negror remarcable que ressaltava en els rostres bruns. Avançaven de pressa tot i l'estat dels carrers, fent gambades a l'una amb les seves cames primes.

—¿Què passa? —va cridar el barbut.

Només us hi podíeu entendre a crits, de tan ràpids que anaven, i no es van pas aturar.

—Negocis! —van cridar amb una rialla.

—¿A on?

—A la fonda.

—Jo també hi vaig —va cridar K. de sobte amb una veu més forta que totes les altres. Desitjava molt anar-se'n amb aquell parell; el seu tracte no semblava de gaire profit, però es veia que serien companys de viatge reconfortants. Van sentir les paraules de K., però només van fer un cop de cap i de seguida van haver passat davant seu.

K. estava dret a la neu, no tenia gaires ganes de treure el peu de la neu per enfonsar-l'hi de nou un xic més endavant; el mestre adober i el seu company, satisfets d'haver-se desempallegat d'ell, van desaparèixer a poc a poc per la porta ajustada i K. es quedà sol amb la neu que l'envoltava. "N'hi hauria per desesperar-se una mica —se li va acudir—, si em trobés aquí de pura casualitat i no pas expressament."

Llavors, a la casa que tenia a mà esquerra, es va obrir una finestra remenuda que, tancada, havia semblat blau marí, potser pel reflex de la neu, i era tan i tan petita que ara, oberta, no deixava veure el rostre sencer de qui mirava enfora, sinó només uns ulls, uns ulls vells i castanys.

—Mi-te'l —va sentir que deia la veu tremolosa d'una dona.

—És l'agrimensor —va afegir una veu masculina. L'home s'acostà a la finestra i, sense ser antipàtic però donant a entendre que volia ordre davant de casa, preguntà:— ¿Què espereu?

—Un trineu que em dugui —va respondre K.

—Per aquí no hi passa cap trineu —va fer l'home—, per aquí no hi ha trànsit.

—Però si és el carrer que duu al castell —objectà K.

—Tanmateix, tanmateix —va fer l'home amb certa cruesa—, per aquí no hi ha trànsit.

Llavors van callar tots dos. Però es veia que l'home rumiava alguna cosa, perquè mantenia oberta la finestra, d'on sortia un torterol.

—Un mal camí—va dir K. per ajudar-lo. Però ell només va dir:

—Sí, així és. —Al cap d'una estona afegia:— Si voleu, us puc dur jo amb el meu trineu.

—Per favor—va dir K. amb alegria—, ¿quant en demaneu?

—No res—va dir l'home. K. se'n feia creus—. Al capdavall sou l'agrimensor i pertanyeu al castell. ¿On voleu anar?

—Al castell—contestà K. breument.

—Llavors no us hi puc dur—replicà l'home tot seguit.

—Però és que jo pertanyo al castell—va dir K., repetint les paraules de l'home.

—Ja pot ser—va dir l'home amb un gest de rebuig.

—Si és així, dueu-me a la fonda.

—Entesos, vaig a buscar el trineu.

Tot amb tot, no semblava que ho fes per amabilitat, sinó mogut per l'afany mesquí, ansiós i perepunyetes de treure's K. de davant de casa.

El portal del pati es va obrir i en va sortir un trineu petit de càrrega lleugera, pla del tot, sense cap mena de seient, estirat per un cavalló. Darrere anava l'home, no pas vell, però feble, encorbat, coix, vermell i xuclat de galtes, amb cara de calipàndria, que el xal de llana que li embolicava el coll feia semblar petita. Es veia que estava malalt i només havia sortit per dur K. K. va dir una cosa per l'estil, però l'home va fer un gest negatiu. Només li va dir que era el cotxer Gerstäcker

i que si havia agafat aquell trineu incòmode era perquè ja el tenia a punt i hauria trigat massa a treure'n un altre.

—Seieu —va dir assenyalant el trineu amb el fuet.

—M'asseuré al vostre costat —va fer K.

—Jo aniré a peu —digué en Gerstäcker.

—¿Com és això?

—Jo aniré a peu —va repetir, i li va venir un atac de tos tan fort que hagué de clavar les cames a la neu i agafar-se a la vora del trineu de tant que el sacsejava. K. no va dir res més, va anar a seure darrere mentre la tos es calmava de mica en mica fins que es posaren en marxa.

El castell, que estranyament ja s'havia enfosquit, allà dalt, i que K. havia esperat guanyar avui, es tornava a allunyar. Se'n sentí tanmateix una campanada alegre, però dolorosa alhora, com si li volgués dir a reveure, i per un instant li tremolà el cor, tement potser que es complís el que vagament desitjava. La batallada, però, no trigà a emmudir, extingida pel so monòton i feble d'una campana més petita, potser també de dalt o potser del poble. Aquests altres repics s'adeien més amb el trajecte lent i amb aquest cotxer miserable però tenaç.

—Mestre! —cridà K. de cop, quan ja eren prop de l'església i el camí fins a la fonda ja no era llarg—, m'estranya molt que em pugueu dur pel vostre compte. ¿Voleu dir que ho podeu fer?

En Gerstäcker no en féu cap cas i continuà caminant al costat del cavalló.

—Ep! —cridà K. Va fer una bola de neu i la hi tirà a l'orella. En Gerstäcker s'aturà i es girà; ara que K. tenia tan a prop (el trineu encara havia avançat un xic) aquella figura

encorbada, en certa manera maltractada, amb la cara xuclada, vermella, cansada, de galtes desiguals (una tesa i l'altra caiguda) i boca badada on només es veien un grapat de dents, hagué de repetir per compassió el que abans havia dit per dolenteria: ¿no podia ser que sancionessin en Gerstäcker per dur K.?

—¿Què voleu? —va preguntar en Gerstäcker sense entendre'l però sense esperar-ne cap explicació. Llavors va atabuixar el cavalló, que continuà la marxa.

Quan eren a tocar de la fonda —K. se n'adonà per un trencant—, va advertir amb sorpresa que era completament fosc. ¿Tanta estona havia estat fora? Només havien estat una o dues hores, segons el seu càlcul. I encara era de matí quan havia sortit. I no li havia vingut gana. I fins feia poc el dia havia estat d'una claredat uniforme. Tot just ara s'havia fet fosc.

—Dies curts, dies curts —es va dir mentre baixava del trineu i anava cap a la fonda.

A dalt dels escalons de l'entrada hi havia l'hostaler que, oportú, li feia claror amb una llanterna. Recordant-se fugament del cotxer, K. es quedà quiet, algú va tossir en la foscor: era ell. Bé, el tornaria a veure aviat. Fins que no va ser dalt amb l'hostaler, que el saludà humilment, no s'adonà que hi havia dos homes més, un a cada costat de la porta. Va agafar la llanterna de l'hostaler i els va il·luminar: eren els homes d'abans, l'Artur i en Jeremias. Ara li feien una salutació militar. Ell va riure recordant la temporada que havia passat a l'exèrcit.

—¿Qui sou? —va preguntar, mirant-se'ls ara l'un ara l'altre.

—Els vostres ajudants —van dir ells.

—Són els ajudants —confirmà l'hostaler en veu baixa.

—¿Com? —preguntà K.—. ¿Sou els meus vells ajudants, els que vaig fer venir, els que espero?

Tots dos assentiren.

—Està bé —féu K. al cap d'una estoneta—, està bé que hàgiu arribat. Per cert —va afegir al cap d'una altra estoneta—, us heu endarrerit molt, sou molt negligents.

—El camí era llarg —va dir un.

—Un camí llarg —va repetir K.—, però us he trobat quan tornàveu del castell.

—Sí —van dir sense més explicacions.

—¿On teniu els aparells?

—No en tenim.

—Els aparells que us vaig confiar.

—No en tenim —van repetir.

—Sou un cas! —va dir K.—, ¿en sabeu res d'agrimensura?

—No —van dir ells.

—Però si sou els meus antics ajudants, alguna cosa en deueu saber.

No van dir res.

—Som-hi —va dir K. empenyent-los cap a dins.